

**Međugeneracijskom suradnjom do obnove umjetnosti i kulture
UP.02.1.1.14.0017**

Program serije radionica:

Antička kultura

Termini radionica:

Prvi dio radionice dana 18.03.2021. (četvrtak) s početkom u 18:00 do 20:00

Drugi dio radionice dana 19.03.2021. (petak) s početkom u 18:00 do 20:00

Treći dio radionice dana 20.03.2021. (subota) s početkom u 17:00 do 19:00

Četvrti dio radionice dana 21.03.2021. (nedjelja) s početkom u 17:00 do 19:00

Izvođač:

Edin Muftić

znanstveni suradnik, Saska akademija znanosti, Leipzig

doktorand, Sveučilište u Leipzigu

Cilj radionice je prikazati doprinos klasične antičke kulture (helenstva i romanstva) općoj civilizaciji. Radionica polazi od pretpostavke da antička grčko-rimska civilizacija predstavlja period od oko tisuću godina tijekom kojih je čovjek mediteranskog bazena ostvario vrhunac svojih duhovnih potencijala. Grci i Rimljani su pokrenuli revolucionarnu promjenu civilizacijske paradigme koja je postavila temelje zapadnoj civilizaciji. Također, radionica će pokazati kako je ova baština ostala živa i kako oblikuje naša mišljenja i pogled na svijet, iako često toga nismo ni svjesni.

Prve dvije radionice predstaviti će Grke, a podijeljene su u sljedeće cjeline:

1. Grci kao mediteranski fenomen – Grci su, kako ih je opisao Platon, „poput žaba oko jezera“, narod neraskidivo vezan uz more. Specifični oblik balkanske Grčke predstavlja gotovo pa najgore mjesto na Mediteranu za visoku civilizaciju. Teritorij ispresijecan planinskim lancima, malo obradive zemlje koja usto nije posebno kvalitetna. Jedino što ide u prilog je oblik zemlje koji uvjetuje da ni u jednoj točki koju su u nekom povijesnom trenutku naselila grčka plemena more nije previše udaljeno. U usporedbi s drugim drevnim civilizacijama poput Egipćana,

Međugeneracijskom suradnjom do obnove umjetnosti i kulture

UP.02.1.1.14.0017

resursima siromašni Grci su bili prisiljeni okrenuti se moru. Od brončanog doba se šire diljem Mediterana noseći sa sobom vlastitu kulturu i način života. 2. „Helenski srednji vijek“ i formiranje grčke kulture – Nakon općeg civilizacijskog pada uzrokovanog propašću Mikenske kulture, Grci tijekom nekoliko stoljeća gube vlastitu pismenost. Preuzevši alfabet od Feničana, počinju bilježiti vlastite ideje, uključujući i sustavno promišljanje o državnom uređenju i raspodjeli resursa, kao i o pojedincu i njegovom mjestu u zajednici. 3. Istočni utjecaji na formiranje grčke kulture – teze o utjecajima drevnih kultura Bliskog istoka (egipatske, feničke, babilonske, hetitske) danas su, zahvaljujući studijama Martina L. Westa i Waltera Burkerta postale mainstream. Istočni utjecaji su vidljivi u grčkom mitu, poeziji i filozofiji, pritom dodatno ojačavajući ideju o „grčkom čudu“. Grci su kombinirajući ove istočne utjecaje stvorili nešto novo i specifično njima. 4. Grad-država kao temelj – nepostojanje jake središnje vlasti omogućilo je Grcima da eksperimentiraju s političkim uređenjem - monarhija, tiranija, vlast aristokracije, demokracija. 5. širenje grčke kulture po Mediteranu – veliki kolonizatorski pokreti koji su premrežili Sredozemno i Crno more. 5. Pojava ideje o političkom kod Grka – pojava ideja o važnosti svakog pojedinca u upravljanju zajednicom 6. Sukob s Perzijom i formiranje klasičnog helenstva – perzijska opasnost rezultirala je mobilizacijom radi obrane i trijumfom Atene koja postaje predvodnik grčkog svijeta. 7. „Zlatno doba Atene“ i vrhunac grčke kulture – Atena u vrijeme Fidije, Sofokla i Herodota. 8. Prevlast Makedonije i helenistički period – kako je Filip II. postavio temelje, a njegov sin Aleksandar grčku kulturu pronio do ruba ekumene, kako je novi helenistički period helenstvu dao novi, širi okvir, ali i postavio pred njega nove izazove. 9. Grci i duhovnost – važnost duhovnog i nadnaravnog u životu Grka, jesu li Grci doista vjerovali u svoje bogove?, *mythopoesis*. 10. Filozofija kao grčki fenomen – „vom Mythos zum Logos“, orijentalni utjecaji na ranu grčku filozofiju, Milećani, Pitagora, Heraklit, Elejci, pluralisti, atomisti, sofisti, predsokratovska filozofija kao nužan preduvjet pojave Sokrata, Sokrat kao „kvaritelj grčke kulture“ (Nietzsche), Platon, Aristotel, helenistička filozofija, grčka filozofija i njen utjecaj na arapsku filozofiju, kao i na čitavu zapadnu filozofiju 11. Grčka književnost - počeci grčke pismenosti, istočni utjecaji na grčku poeziju, Homer i homerski epovi, Hesiod, rana grčka epika, grčka lirika, tragedija kao vrhunac grčkog kreativnog genija – teorije o nastanku, Nietzsche – „Rođenje tragedije iz duha glazbe“, helenistička književnost, 12. Grčka historiografija – pojava historiografije među Grcima, grčka historiografija kao specifičan žanr. 13. Preživljavanje helenstva u Bizantu 14. Helenstvo kao element arapsko-islamske kulture 15. Firentinski humanizam i ponovno otkriće helenstva na latinskom Zapadu 16. Helenstvo kao prožimajuća energija zapadne civilizacije

Naredne dvije radionice predstaviti će Rimljane, a podijeljene su u sljedeće cjeline:

1. Rim – od malog sela u Laciju do mediteranske sile – kako je mali grad zahvaljujući vlastitoj disciplini uspio zavladatai najprije Italijom, a kasnije i čitavim Mediteranom. 2. Jedna kultura ujedinjuje Mediteran. 3. Rimska republika – Senat i rimski narod kao ideja koja je vodila legije,

Međugeneracijskom suradnjom do obnove umjetnosti i kulture

UP.02.1.1.14.0017

pet stoljeća republike, krize i reforme – optimati i populari, braća Grakho, građanski ratovi i Oktavijanov konačni trijumf. 4. Rimsko carstvo – novi politički okvir i novi izazovi na granicama, kriza III. Stoljeća i reorganizacija države u vrijeme Dioklecijana. 5. Trijumf kršćanstva i novi ideološki okvir države. 6. Rimski književnost – korijeni, grčki utjecaji i rimski pečat (satira i stihovana poslanica kao specifične rimske književne vrste te ljubavna elegija kao rimska inovacija), rimska komedija, „zlatno doba“ - Katul, Vergilije, Horacije, Ovidije, Propertije, „srebrno doba“ – Seneka, Marcijal, Juvenal, Kvintilijan, kasna književnost, Vergilije kao nedostižni poetski uzor i Ciceron kao „utjelovljena rječitost“. 7. Rimski historiografija. 8. Romanstvo kao temelj civilizacije Europe – je li Rim doista pao? Preživljavanje latinske pismenosti na Zapadu, ideja Rima kao nit-vodilja od Karla Velikog do Napoleona, rimski republikanstvo i rimska *virtus* kao ideal američkih „Oca osnivača“ i Francuske građanske revolucije, koliko snovi o ujedinjenoj Europi duguju rimskoj baštini, Atena i Rim kao dvije majke Europe, jesmo li učenici Grka i Rimljana i zašto klasično obrazovanje stvara bolje ljude.

MEĐUGENERACIJSKOM SURADNJOM
DO OBNOVE UMJETNOSTI I KULTURE

